

Niz novih zakona i procedura olakšao je ulaganja „*ispod radara*“. Jedan od njih je i Zakon o javnim nabavkama iz 2019. godine, koji je znatno uticao na slabljenje primene propisa koji regulišu konkurenciju, pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu životne sredine. Evropski parlament je u svojoj Rezoluciji od 25. marta 2021. godine izrazio zabrinutost zbog rastućeg uticaja Kine u Srbiji i širom Zapadnog Balkana. Rezolucija ukazuje na nedostatak transparentnosti kineskih investicija i zajmova. Evropski parlament zato „poziva Srbiju da ojača svoje standarde usklađenosti sa zakonima kada su u pitanju kineske poslovne aktivnosti“.

VedvarendeEnergi (SustainableEnergy) i RERI (Regulatorni institut za obnovljivu energiju i životnu sredinu) pozdravljaju izjavu Evropskog parlamenta. Njihova pravna analiza ukazuje na postepeno slabljenje primene zakonskih obaveza na kineske investicije u Srbiji počev od 2014. godine.

„Pravna analiza koju smo nedavno sprovedi je pokazala da se ukupan uticaj kineskih investicija negativno odrazio na pravni sistem. Njihove poslovne aktivnosti povećale su broj pravnih praznina u zakonu koje su omogućile određene ustupke visoko zagađujućim projektima velikih razmera, kakvi su infrastrukturni projekti, a koji su uglavnom finansirani kineskim državnim zajmovima ili od strane kineskih kompanija“, rekao je programski direktor RERI-ja Mirko Popović.

Zakon o posebnim postupcima radi realizacije projekata izgradnje i rekonstrukcije linijskih infrastrukturnih objekata od posebnog značaja za Republiku Srbiju, usvojen je februara 2020. godine. Ovaj Zakon omogućava Vladi da linijske infrastrukturne projekte od značaja za Republiku Srbiju odredi kao hitne, i na taj način zanemari propisane procedure javnih nabavki. Umesto toga, ovi projekti su podvrgnuti posebnim procedurama, jer obezbeđuju strateška partnerstva od posebnog značaja za Republiku Srbiju.

Vlada Republike Srbije često projekte ovakvog tipa, a posebno kineske investicije u tešku industriju koje predstavljaju velike zagađivače, proglašava projektima od nacionalnog interesa kako bi mogla fleksibilno da primenjuje zakone. Kao posledica toga, zanemaruju se propisi o zaštiti životne sredine i beleži se visok nivo zagađenja vazduha, na šta Evropski parlament takođe ukazuje.

Takođe, nadležni organi često odbijaju da odgovore na zahteve za informacije od javnog značaja koji su u potpunosti ili delimično sačinjeni u skladu sa odredbama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Na taj način građani i civilno društvo su sprečeni da postavljaju pitanja odgovornosti Vlade Republike Srbije.

Kada je Evropski parlament pozvao Srbiju da uloži veći napor u borbu protiv korupcije i poradi na vladavini prava, predsednik Srbije je reagovao ogorčeno i Izveštaj nazvao

„ogoljenom laži”. Komentarišući isti izveštaj, predsednik Skupštine Srbije Ivica Dačić takođe je optužio Evropski parlament da je pristrasno protiv kineskih investicija. Povodom ove izjave, direktorka programa za finansije i upravljanje VedvarendeEnergi Wava Wang odgovorila je: „Postoji jednostavan način da Vlada Republike Srbije pokaže da Evropski parlament greši. Sve što je potrebno jeste da se dokumenta u vezi sa kineskim kreditima i investicijama učine dostupnim javnosti i da se prestane sa skrivanjem ovih podataka. “

Izvor: reri.org.rs